

Prof. dr hab. Zofia Barbara Liberda
prof. zw. Uniwersytetu Warszawskiego
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warszawski
ul. Długa 44/50, 00-241 Warszawa
barbara.liberda@uw.edu.pl

**Recenzja dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego oraz organizacyjnego
doktora Grzegorza Wałęgi**

z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie
w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

Podstawę formalną sporządzenia niniejszej recenzji stanowi Uchwała Nr 41/2022 Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie z 4 kwietnia 2022 o powołaniu komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego doktorowi Grzegorzowi Wałędze.

Informacje o przebiegu kariery zawodowej doktora Grzegorza Wałęgi

Pan Grzegorz Wałęga uzyskał w roku 2004 dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku finanse i bankowość w Wydziale Finansów Akademii Ekonomicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) w specjalności rewizja finansowa.

W roku 2012, magister Grzegorz Wałęga otrzymał w Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie stopień doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, na podstawie rozprawy doktorskiej *Uwarunkowania zachowań gospodarstw domowych na rynku kredytów w Polsce*.

Od maja 2012 roku doktor Grzegorz Wałęga pracuje na stanowisku adiunkta w Katedrze Mikroekonomii Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. W latach 2003-2012 był asystentem stażystą (w ostatnim semestrze studiów) i asystentem w Katedrze Mikroekonomii Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Doktor Grzegorz Wałęga specjalizuje się w badaniach zadłużenia gospodarstw domowych w Polsce. W przedstawionym do oceny cyklu publikacji, Habilitant koncentruje się na

problemach nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych w odniesieniu do gospodarstw nienadmiernie zadłużonych.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe w ujęciu ustawy, doktor Grzegorz Wałęga wskazał cykl siedmiu publikacji powiązanych tematycznie, zatytułowany *Uwarunkowania i konsekwencje nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych w Polsce*. Głównym problemem badawczym jest określenie skali i determinant nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych w Polsce.

Habilitant prowadził badania nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych realizując trzy cele badawcze: a) uporządkowanie kwestii terminologicznych i metodycznych, związanych z nadmiernym zadłużeniem, oraz określenie czynników warunkujących powstanie tego zjawiska, b) diagnozę skali nadmiernego zadłużenia w Polsce i weryfikację związków pomiędzy cechami gospodarstw domowych a zbyt dużym obciążeniem długiem, c) ocenę konsekwencji nadmiernego zadłużenia dla warunków życia gospodarstw domowych.

W autoreferacie, doktor Grzegorz Wałęga sformułował siedem rozbudowanych pytań badawczych:

W jaki sposób można zdefiniować nadmiernie zadłużone gospodarstwo domowe i czy istniejące w Polsce źródła danych na temat nadmiernego zadłużenia pozwalają na właściwe rozpoznanie tego zjawiska?

Jakie są ograniczenia wskaźników wykorzystywanych w pomiarze nadmiernego zadłużenia?

Jakie są czynniki determinujące nadmierne zadłużenie?

Jaka jest skala i charakter nadmiernego zadłużenia ogółem w Polsce oraz w poszczególnych przekrojach gospodarstw domowych?

Które cechy ekonomiczne, społeczne i behawioralne gospodarstw domowych w Polsce mają wpływ na nadmierne zadłużenie?

Jakie są sposoby radzenia sobie z trudnościami finansowymi wśród nadmiernie zadłużonych gospodarstw domowych oraz czy nadmierne zadłużenie oddziałuje na kondycję psychofizyczną zadłużonych?

Jaka jest rola nadmiernego zadłużenia w kształtowaniu warunków życia i czy różnią się one w przekroju typów nadmiernego zadłużenia?

Cele badawcze głównego osiągnięcia naukowego doktor Grzegorz Wałęga realizował w siedmiu powiązanych tematycznie publikacjach, w tym głównie w monografii *Warunki życia*

nadmiernie zadłużonych gospodarstw domowych w Polsce z roku 2021, oraz w czterech artykułach i dwóch indeksowanych materiałach konferencyjnych. Wszystkie publikacje powstały we współautorstwie z A. Wałęgą, a monografia także z drugim współautorem R. Kowalskim.

W monografii oraz w dwóch artykułach opublikowanych w roku 2021, doktor Grzegorz Wałęga prowadził badania na danych ze współautorskiego badania ankietowego, przeprowadzonego w roku 2018 na próbie 1107 zadłużonych osób i ich gospodarstw domowych, w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki, którego był kierownikiem.

Doktor Grzegorz Wałęga przeprowadził szerokie i dogłębne studia literaturowe zadłużenia gospodarstw domowych. W analizie teoretycznej i empirycznej określił istotę i skalę nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych. Zidentyfikował czynniki determinujące nadmierne zadłużenie. Zbadał profile nadmiernego zadłużenia w różnych przekrojach gospodarstw domowych, opisane przez zmienne obiektywne i subiektywne.

Dla swoich badań Habilitant skonstruował we współautorstwie wskaźnik zadłużenia BPL (below poverty line), jako miary „wpadania” zadłużonego gospodarstwa w ubóstwo, gdy dochód na osobę lub na jednostkę ekwiwalentną w gospodarstwie, po spłacie zadłużenia, spada poniżej relatywnej granicy ubóstwa, czyli poniżej 60% mediany dochodu gospodarstw w próbie badawczej. Wskaźnik BPL stanowi czytelne połączenie miar dochodu i zadłużenia z zagrożeniem ubóstwem gospodarstwa domowego.

Doktor Grzegorz Wałęga stworzył także we współautorstwie wskaźnik syntetyczny warunków życia gospodarstw domowych w oparciu o teorię zbiorów rozmytych, z wykorzystaniem zmiennych obiektywnych i subiektywnych. Wykonał szereg analiz statystyczno-ekonometrycznych gospodarstw zadłużonych, w podziale na gospodarstwa nadmiernie i nienadmiernie zadłużone.

W badaniach składających się na główne osiągnięcie badawcze, Habilitant zrealizował w całości cele badawcze i odpowiedział na postawione pytania badawcze dotyczące nadmiernie zadłużonych gospodarstw domowych w Polsce. Badania te poszerzają i pogłębiają wiedzę o determinantach zadłużania się gospodarstw domowych i wpływie nadmiernego zadłużenia na warunki życia gospodarstw domowych.

Wkład doktora Grzegorza Wałęgi w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse polega na:

- o zdefiniowaniu i skwantyfikowaniu nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych;

- identyfikacji czynników determinujących nadmierne zadłużenie;
- opracowaniu we współautorstwie kwestionariusza badania ankietowego zadłużonych gospodarstw domowych;
- skonstruowaniu we współautorstwie nowego wskaźnika zadłużenia BPL (below poverty line), jako połączenia zadłużenia gospodarstwa domowego z zagrożeniem ubóstwem;
- stworzeniu we współautorstwie wskaźnika syntetycznego warunków życia gospodarstw domowych z wykorzystaniem zmiennych obiektywnych i subiektywnych;
- określeniu wpływu nadmiernego zadłużenia na warunki życia z uwzględnieniem psychologicznego obciążenia długiem.

Pozostały dorobek naukowo-badawczy

Doktor Grzegorz Wałęga ma duży dorobek badawczy (26 publikacji) poza cyklem publikacji będących głównym osiągnięciem naukowym. Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant kontynuował i pogłębiał badania: mikroekonomicznych aspektów zadłużania się gospodarstw domowych, zadłużenia gospodarstw domowych w wymiarze makroekonomicznym, kwestie społeczno-ekonomiczne problematyki gospodarstw domowych, oraz zagadnienia bezpośrednich inwestycji zagranicznych i funkcjonowania przedsiębiorstw. Badania te (poza obszarem BIZ) są zbieżne z głównymi zainteresowaniami badawczymi Habilitanta, czyli zadłużeniem, a szczególnie nadmiernym zadłużeniem gospodarstw domowych.

Doktor Grzegorz Wałęga stosuje różnorodne metody badawcze: metody regresji liniowej, logistycznej, probit, metodę drzew klasyfikacyjnych (CART), macierz i łańcuchy Markowa, indeksy mobilności, wskaźnik BPL, wskaźnik syntetyczny warunków życia, indeks Sena, dekompozycję nierówności, indeks Theila. Poza próbą danych mikroekonomicznych z własnego badania ankietowego z roku 2018, Habilitant wykorzystuje do badań także indywidualne dane z badania budżetów gospodarstw domowych GUS, Diagnozy społecznej oraz badania budżetu czasu GUS.

Szczegółowe uwagi dotyczące warsztatu badań Habilitanta:

- a) Naukowe badanie empiryczne powinno umożliwiać replikację badania i falsyfikację wyników. Nie jest to możliwe, gdyż do publikacji nie został załączony kwestionariusz wywiadu ankietowego, będącego źródłem danych dla badań głównego osiągnięcia naukowego, oraz nie zostały udostępnione pierwotne dane z ankiety.

- b) W opisie statystycznym próby badawczej 1107 zadłużonych gospodarstw w monografii nie podano wartości średnich, mediany oraz jednostki ekwiwalentnego dochodu w próbie.
- c) Pojęcie nadmiernego zadłużenia jest definiowane dopiero w rozdziale trzecim monografii, chociaż we wcześniejszej części książki było wielokrotnie używane.
- d) W materiałach przedstawionych Komisji Habilitant zamienił kolejność współautorów we wspólnych publikacjach.

Uwaga ogólna

Wspólne prowadzenie badań przez wielu autorów może podnosić ich jakość oraz przynosić korzyści skali. Jednakże współautorstwo publikacji, składających się na główne osiągnięcia naukowe w procesie nadawania stopni i tytułów naukowych współautorom, nie zostało formalnoprawnie uregulowane, co utrudnia pracę recenzentom i Komisji.

Ilościowa ocena dorobku naukowego

Po uzyskaniu stopnia doktora w roku 2012, Grzegorz Wałęga opublikował 33 prace badawcze, w tym: 3 monografie, 12 artykułów naukowych, 4 rozdziały w książkach, 14 indeksowanych materiałów konferencyjnych.

Dwa artykuły opublikowano w czasopismach posiadających Impact Factor (*Social Indicators Research*, IF 2,614, *Baltic Journal of Management*, IF 0,457). Jeden artykuł ukazał się w czasopiśmie indeksowanym w bazie ESCI WoS oraz Scopus (*Entrepreneurial Business and Economics Review*, CiteScore 2,3), a pozostałe artykuły w czasopismach z listy Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Łączna liczba punktów za publikacje po uzyskaniu stopnia doktora według punktacji MEiN, z roku publikacji, wynosi 618 punktów, a od początku kariery naukowej Habilitanta 697 punktów. Liczba cytowań w Web of Science wynosi 11, w Scopus równa się 6. Łączna liczba cytowań 35 prac Habilitanta bez autocytowań wynosi 105, a indeks Hirscha wynosi 5.

Całościowy dorobek naukowy doktora Grzegorza Wałęgi oceniam jako bogaty.

Ocena realizacji grantów badawczych, udziału w konferencjach i współpracy naukowej

Doktor Grzegorz Wałęga kierował projektem badawczym Sonata finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki uzyskanym w roku 2016. Otrzymał także grant promotorski MNiSW. Brał udział w 15 badaniach statutowych w Katedrze Mikroekonomii Uniwersytetu

Ekonomicznego w Krakowie. Otrzymał dwa indywidualne granty uczelniane; doktorski oraz na badania młodych naukowców.

Po uzyskaniu stopnia doktora, Grzegorz Wałęga wygłosił 37 referatów na konferencjach naukowych, w tym 21 na konferencjach międzynarodowych. Współorganizował pięć konferencji naukowych i sesję na konferencji międzynarodowej. Uczestniczy od 2020 roku w konferencjach prestiżowego Centre for Economic Policy Research (CEPR) Network on Household Finance.

Pełni funkcję recenzenta w czasopismach międzynarodowych z Impact Factor: *Social Indicators Research*, *International Journal of Social Economics*, *Central European Management Journal*, *Eastern European Economics*. Ponadto był recenzentem artykułów w *Entrepreneurial Business and Economics Review* (indeksowanym w Web of Science i Scopus) i *International Entrepreneurship Review*, oraz indeksowanych materiałów konferencyjnych.

Habilitant opracowuje także ekspertyzy na zlecenie instytucji publicznych i dla sektora gospodarczego. Za osiągnięcia naukowe doktor Grzegorz Wałęga otrzymał siedem nagród Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz nagrodę za współautorski wyróżniony referat na konferencji im. Profesora Aleksandra Zeliasia.

Współpraca naukowa

Doktor Grzegorz Wałęga współpracuje z naukowcami i ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. Współpraca z doktor Agnieszką Strzelecką z Katedry Finansów Wydziału Nauk Ekonomicznych Politechniki Koszalińskiej, razem z R. Kowalskim i A. Wałęgą, zaowocowała powstaniem wspólnego referatu na ogólnopolską konferencję, *Czy posiadanie dzieci oznacza finansowe kłopoty? O wpływie dzieci na nadmierne zadłużenie gospodarstw domowych*, oraz artykułu złożonego do czasopisma z IF.

Razem z zespołem, Habilitant podjął także współpracę z doktorem hab. Piotrem Białowolskim z Harvard T.H. Chan School of Public Health. Wśród innych ośrodków zagranicznych współpracuje z Uniwersytetem w Kragujewcu (Serbia) oraz Universum College w Prisztinie (Kosovo). Współpraca odbywa się w ramach programu ERASMUS+ i ma charakter dydaktyczny oraz naukowy.

Wymienioną w tym punkcie aktywność w realizacji grantów badawczych, udziału w konferencjach naukowych i współpracy naukowej Habilitanta oceniam pozytywnie.

Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę

Działalność dydaktyczna

Doktor Grzegorz Wałęga prowadzi w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie wykłady z mikroekonomii, e-biznes i biznesowych zastosowań MS Excel na wszystkich poziomach studiów. Jego zajęcia dydaktyczne są wysoko oceniane przez studentów (5,1 w skali do 5,5). Habilitant stosuje nowoczesne metody nauczania, posiada certyfikat e-nauczyciela. Stale podnosi swoje umiejętności dydaktyczne uczestnicząc w warsztatach dydaktycznych. Jest promotorem 36 prac licencjackich i 28 prac magisterskich oraz promotorem pomocniczym w jednym przewodzie doktorskim.

Za działalność dydaktyczną otrzymał indywidualną nagrodę dydaktyczną Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Działalność organizacyjna i popularyzująca naukę

W ramach aktywności organizacyjnej w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie doktor Grzegorz Wałęga pełni mandat członka Senatu UEK w kadencji 2020-2024. Jest zaangażowany w działania związane z uzyskaniem przez Uczelnię wyróżnienia HR Excellence in Research Award oraz w działania związane z procesem ewaluacji dyscypliny ekonomia i finanse w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie.

Opracowywał także system wspomagający pomiar i raportowanie zamierzonych efektów kształcenia w programie Executive MBA w Krakowskiej Szkole Biznesu UEK. Za osiągnięcia organizacyjne Habilitant otrzymał cztery nagrody organizacyjne Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Doktor Grzegorz Wałęga bardzo aktywnie uczestniczy od 2007 roku w pracach Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej. W PTE pełni w kadencji 2021-2026 funkcje członka Zarządu Krajowego oraz członka Prezydium Zarządu Krajowego.

W Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej był sekretarzem naukowym i przewodniczącym Zespołu Naukowego OWE. Uczestniczy w pracach jury zawodów Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej II i III stopnia. Jest autorem pytań i zadań na zawody OWE, które opublikował w 2019 roku w książce *1000 pytań: ekonomia, finanse, zarządzanie*.

W ramach popularyzacji nauki, Habilitant przygotował szereg publikacji, które dotyczyły zagadnień poruszanych w kolejnych edycjach zawodów Olimpiady. Otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

Działalność dydaktyczną i organizacyjną na rzecz nauki oraz popularyzującą naukę doktora Grzegorza Wałęgi oceniam wysoko.

Ocena końcowa

Na podstawie całościowej oceny merytorycznej publikacji doktora Grzegorza Wałęgi twierdzę, że Jego dorobek naukowy stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej ekonomia i finanse oraz spełnia kryteria stawiane w przewodzie habilitacyjnym, zgodnie z art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Wnoszę do Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie o podjęcie dalszych kroków w toczącym się postępowaniu o nadanie doktorowi Grzegorzowi Wałędze stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

/Zofia Barbara Liberda/

14 stycznia 2023